

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Predigten - Cod. Aug. perg. 118

Gregorius <Nazianzenus>

[S.l.], [9. Jahrh./10. Jahrh.]

De Hieremia dicta (presente imperatore intercedens pro quodam
periclitante)

[urn:nbn:de:bsz:31-66157](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-66157)

& istos ad concordiam. & nos ad tollerantiam
 firma. ut & nobis laboris nostri indeclinabi-
 lem spem. & istis fidei. & perseverantiae
 premia digna vestitias. in luminant
 eos perfecto & integro & purissimo lumine
 sapientiae. ut intellegant & agnoscant
 quomodo in ipsa sancta trinitas unus est deus.
 & quomodo in se deus trinitas ueneratur.
 quomodo ingenitus. & genitus. & procedens.
 una natura est. tres proprietates. & unus deus.
 quae sit super omnia. & per omnia. & in omnibus.
 neque augmentum neque inminutione reci-
 piens. neque diuisionem ullam capiens.
 qui nunc quidem ex parte agnosceris. & ex
 parte requireris. **P**ortassis autem quandoque
 uel totus. uel certe multo amplius quam
 nunc cognosceris ab his. qui te recta hic que-
 sierunt uita & fide probabili. tibi gloria
 & potestas in secula seculorum. amen.
Expliat de in seonia & ipsua
 de agro reuerso. **I**ncipit de he-
 reona dicta presente in pe ra
 to re. **I**ntercedens pro quodam
 pe ri. **C**LITANI TE.

Ventrem meum uentrem meum doleo.
& sensus mei turbati sunt. ait in quibus
dam locis sermo eorum suorum. hieremi
as eximius ppheta & plenus mi
sericordia & deflent populi isti in
credulitatem. qua alienus efficiebatur
ad dō. Ventrem in hoc loco animā suā
nominans. tropicus legib. Ita enim in
multis locis scē scripturę reperiet. siue
pro eo qđ occultus est & inuisibilis in
hominib. uenter. & aequat anima. a con
spectu lata. & siue quia similiter susci
pit uerbicubos. & p singula queq. membra
dispensat & diuidit. Quod enim ag
itur in uentre. hoc & uerbum gerit in ani
ma. Sensus autē quos sibi dicit eē turbatos.
puto qđ motus & cogitationes anime dicit.
& eos precipue motus. quos ex sensib. corpo
ralibus capit. Pro quib. precipue iusti
quiq. p turbant & dolent. & p humanis
miseris inflammant. siue corporales
quis sensus intellegat quos dicit eē turbatos.
non mihi uideat̄ satis errare. Eo quod sc̄i
& oculis & aurib. uidentes & audientes

mala per turbent & indignent. qui utiq;
 desiderium gerunt uidere illa quae oculis
 non uidit & audire quae auris non audi-
 uit & cogitare quae in cor hominis non
 ascenderunt. Verum quo quo modo qd
 accipiat. dolet iustus uentrem suum
 & perturbatur sensibus suis. dum ferre non
 potest quae patitur igit. quemcumq; illum
 uelis intellegere igit. siue eum qui secun-
 dum carnem est. siue eum qui secundum spm.
 p quo pphoa & iam fontem lacrimarum
 requirit. & mansionem ultimam in deserto
 & secedere ad loca deuia cupit. ut aliquan-
 tum tristitia de quo quate & internum
 doloris uulnus ^{& h} & p qui & em & silentiu.
 lamentans igit. Eadem quoq; & iam beatus
 dauid in angustiis positus paulo ante dicebat.
 quis dabit mihi pennas ut columbe. & uola-
 bo & requiescam. Columbe pennas requi-
 rent. tamquam leuior & uelociores. Vali-
 b; enim motib; scia agunt. siue phoe scia sps
 gratiam uel adiuuenta deponant. p quem
 solum possibile est effugere mala. ut & ipse
 p gratiam sps adiuuus & euect. longe efficiat.

ab ingruentibus malis. Tum deinde
quod unicum remedium inuenit in ma-
lis adest spes. **E**xspectabam in quodam
qui saluum me faceret apud sillo animo
& tempestate. Quod in alio loco facere
inuenit. uolo ceterum in eorum remedia
providens. simul & nobis optima prebens
magna numerat exempla. abnegauit in-
quid consolari animam eam. **U**ider sermo-
nes taedi & desperationis. **N**umquid
non pauescat animus & contremiscat au-
ditus. cum sed dauid in taedi & meroribus
abnegat. posse curari. quid ait non sermo
tibi. non amicus. non propinquus. non con-
siliarius. non condolens. non conpatiens.
non aliquis suarum miseriarum exempla
proferens. uel certe ueterum casus & gesta
commemorans. uel nouella proponens. **S**iqui
forte & iam de grauioribus liberati sunt malis.
sed omnia desperata sunt. explosa sunt cuncta.
perit omnis spes. iacendum est humi. &
quisque ille ueniat solus exitus expectandus
est. & haec magnus ille dauid qui in tribu-
lationibus dilatat. quem & iam si moras umbra

circumde nona me mala qm̄ dñs cum ipso
 est. Quid ego parat minimus & infirmus
 & totus terrenus. Adhuc dauid perturbat
 & quis saluabit. quae tibi exempla in tribu
 latione succurrant aut quod solacium inue
 niam quo me conuertā in angustis. dauid
 nobis ipse respondeat. noui enim qui a inspi
 psallens & iam demones fugat. Ipse nobis
 iudicet quo modo erigamus remissas manus.
 quo modo dissoluta genua conualescant.
 ipse nobis iudicet quo modo transeamus
 pignem & aquam & puetnam ad refrige
 rium. ipse dicat. Si consistat aduersum
 nos castra quid agendum sit. aut si in sur
 gat in nos proelium. si in arcum confiden
 dum est. uel in uiribus equi aduersum eos
 qui incurrunt ad nos ueniunt & equus. non
 longinqua sed satis proxima nobis ostendat
 auxilia. ut uelimus & ad sint. inuocemus
 & antequam dicam̄ presto sint. p̄ penos
 uerbum sit in ore nostro & in corde nostro.
Suscipe igit̄ tam citum quam desideras reme
 dium; memor sui in quicquid & delectatus su
 memoria quid promptus & paratus.

memores to & tūdi & lacrye. O quam
uilem medicamentū uelocitas. o quanta
medella magnificentia non solum cohi
bet tristitias. sed & con. pescit memores.
sui memoriam uenerit dī. sed & lacryas
prestat. uis & alios huius cernodi medelle
audire sermones. **S**i conuersus inquit
ingemueris ad dīm. tunc saluus eris. uide
ut gemitus sociatam salutem. Alibi quoq.
& adhuc loquente tē dicit. ecce ad sum. &
iterum. Dic anime meae salus tua ego sum.
Nihil interuenit medium inter supplicante
& miserantem. Non aurum. Non argentum. Non
modicum munera. neq. aliquid eorum
quib. homines flecti ad humanitatem solent.
Sed & solum cum dicere & psonadi indig
nantis & irati. Desolabo uias tuas. ita ut ne
mo prorsus incedat peras. & deficient ciuita
tes eorū qui a non erit qui habitet in eis; & cū
grauissimis utat^r cominationib. & inde
sperationem adducat. & cum terrorum tene
bras sup fundat. Continuo & iam melioris
spei reuocat lumen. & delectos rursū susci
tat animos ac reparat dicens. Uerumtamē

dixi tamen & me & suscipite correptionem
 & non ex terminabo uos ex oculis meis;
Sed & adhuc hilariori sermone procedens. & ia
 laetiora pronuntiavit dicens. In illo tempore
 dicit dominus confidite non dissoluantur man
 us. dominus deus tuus in te potens saluabit te. &
 super ducet te in iherosolimam. & renouabit te in ca
 ritate sua. & congregabit omnes contritos.
 & saluabit eos qui afflicti sunt. & eos qui
 expulsi fuerant reuocabit. Haec quidem
 & sancti antedixerunt. haec & nos in uotis ges
 mus. haec & sermonis adnuntiat. sit amen
 uos suscipiat uerba prudentiae. sicut aut
 sapientissimi salomon. & non uelut in p
 fundum malorum descendentes contemna
 ut. neque in pericula tribulationes uel moles
 tias incurrentes absorberit uobis interpretatio
 nibus uideamus. **C**irculus & enim quidam
 est finis humanarum rerum. & eruditus uult
 per contrarietas. ut sicut omnia in sapientia fecit
 & creauit. ita cuncta per sapientiam gubernat
 & corrigit. secundum inscrutabilia. atque
 inuestigabilia iudicia sua uniuersa dispensans.
Sumus ergo & nos eicute inter cetera prudentiae

eius opera. **M**ouentur namq; omnia. ut ita
dixerim circa eum qui immobilis est. ipse enim
semper in omnibus idem est. immobilitate stans.
atq; dispensans ea quae cotidie diuersis &
modis & rebus & causis. peritibus uarios
transeunt. & hoc est dogma di antiquum
& immobile. quo pronuntiatum est tenebras esse
latibulum eius. **T**enebrae namq; occurrunt
oculis nostris. cum dispensationis eius conatur
aliquid intueri. nisi forte in enigmate
quid & per speculum atq; in figuris possim
aduertere. & hoc ut adrogantiam nostram
reundat. ut accepto ex parte intellectus sapi
entiae & ueritatis di. per hoc ipsum quam nihil
simus nosmet ipsos considerare possim. & scia
mus nos nihil aliud debere. nisi ad ipsum con
uertere. & splendore eius inluminari. ut per
inaequalitatem eorum quae uidentur & commu
tantur. ad intellectum nos transferat immobili
tatis atq; aeternitatis suae. **V**erum tamen ut
diximus. nihil est immobile nec aequale uel
in semet ipso consistens. aut usq; ad ubi
sibi simile permanens. non lux ita semper ma
ne. non tristitia perseuerat. non diuitiae.

non paupertas. non fortitudo. non infir-
 mitas. non humilitas. aut potentia. non pre-
 sentia. non futura. non nra. non aliena.
 non parua. non maxima. nec quodcumq; illud
 est quod aliqui excogitauerit inueniatur in u-
 gis qualitate durare; in aequalitas & com-
 mutatio. agit omnia. & inserens se per singula.
 mouit ac uertit uniuersa. ita ut magis au-
 res fallacibus. firmitatibus. aliqui credi
 possit aut litteris quae scribuntur in glacie.
 quam humanis prosperitatibus. **G**randis na-
 que successus. in uicia permutat; in felicitatem
 nimiam. misericordia releuat. quod quidem
 mira arte diuinae sapientiae temperat ut neque
 afflictorum dolor absque remedio fiat. neque
 rursus successus prosperi per ueritatem ipsa
 effrenantius agant. Denique uiri prudentes
 & in aduersis eruditi. & uelut aurum in for-
 nace purgati est dicere. **B**onum mihi quod
 humiliastime. **Q**uid enim haec mihi humili-
 tas peperit. ut discam iustificationes tuas;
Vides ergo quomodo sancti ad deum in humilitate
 confugunt. & per dolores ac tribulationes diu-
 na beneficia permerent. Animanamque cum in

R

laborib; fuerit & in angustis. cum hosti-
liter urguat^r a carne. Tunc ad dñm refugit.
& agnoscat unde debeat auxilium poscere.
cum sibi alienum & inimicum senserit mun-
dum. tunc parentem & proximū inueni
& dñm. **P**ropterea ergo sursum respicia-
mus fratres. in omni tempore. & in omnib;
ad afflictationib; nr̄is spem requiram̄ ad dñm.
neq; in prosperis negligentes timore meur.
neq; in aduer^{sis} desperantes spem. **C**oemores
simus & in tranquillitate tempestatis. & in
tempestate gubernatoris. nec deficiamus
in tribulationib;. neq; efficiamur serui ne-
quam adolantes dñō suo cum mitas & placi-
dus est. declinantes & refugientes cum cas-
tigat & corripit. **C**um p̄cipue melior
sit sepe labor otio. & remissione correptio.
uisitatio negligentia. & emendatio uenia.
Dicam breuiter. neq; p̄pter miseriam corru-
endum est. neq; p̄pter prosperitatem super-
biendum. & ideo subiecti sumus dō. & in uicē
nobis a terrenis potestatib; dō quidem p̄pt̄
om̄ia nobis aū inuicem p̄ caritate. p̄pter
qui & aū & disciplinam principibus.

& his precipue qui miserunt uel benigni:
 ne forte ^p multam eorū clementiā ad fidu-
 ritate uenire consumamur: & p asperitate
 eorum & in mutatione pposita nos rei ef-
 ficiamur apud dñm. Velut qui tranquillita-
 tem turbauerim seditione uentorum: & lu-
 minu tenebras: ac melli iniecerim absin-
 thium. Est enim namq; & iam hoc in legib;
 sc̄i sp̄i cautum & uali prouisionem signatū
 ut sicut serui iubent̄ dominis oboedire ut
 uxores uiris: & dñs p̄ceta: & discipuli pasto-
 rib; & magistris: ita & iam omnib; subli-
 miorib; potestatib; subditi sint. non solū
 propter iram: sed ppter conscienciā: quip-
 pe qui & tributa rependant: & hodie habet
 legem nr̄am facere non debeant. Idcirco
 demq; ad bene agendū xp̄iani. non in cū-
 gladiu purgent̄. nec potestatis timore: sed
 potius laudib; puocant̄. Sicut n̄ dicit sermo
 diuinus. **Uis** aut̄ non timere potestate: fac
 qd bonum est. & habebis laudem ex illa.
Regula ergo quedam subtilis est potestas ista
 terrena: que uix hominū adposita: quod
 rectum est quidem non contingat. qd uero

cur uinum est & superfluum recidat ac reseca.
Sic sol unus est. & inluminat quidem sanos
oculos. amplius uero excecat infirmos.
Aut ut aliquid & iam de nostris audeam dice
re. unus est xps. & alius in ruina. alius
positus est in resurrectionem. In ruina
sine dubio gentis incredulae. In resurrecio
ne uero populi credentis. & alius quidem
est porta offensionis & lapis scandalii. his
uidelicet qui non cognouerunt. neque intel
lexerunt. sed in tenebris ambulant. uel
idolis adorantes. uel legem dii usque ad litteram
solum uidentes. nec inluminari perfectius
cupientes. Alius uero lapis est angularis.
qui omnem structuram conuingat & conligat.
& porta fundamenti super quam prudens
quisque edificat domum suam. uel etiam lapis
ille margarita. quem distrahunt omnibus
quae habet comparat optimus quisque negocia
tor regni caelorum. Nos ergo cum actus nostris
discutere nolumus & emendare. sed uerita
tem iudicis incusamus. tale aliquid pra
uidemur. quale si quis in agone positus & la
bore certaminum porrescens. agonothea

querit non erit. aut si quis in corpore suo tu-
 mentis & se parati uulneris cauos intrin-
 secus habent recessus. medicum qui ad uuln-
 denudandum adhibet ferrum rigorem in pe-
 ritum clamit & crudelem. haec mihi ad-
 os dicta sunt qui potestatis & iam in uita optem-
 perare cogunt. ut sponte subiecti sint & ne-
 cessitatem faciant uoluntatem. **H**as uobis
 ego pastor paup. ad perfectionem gregis. adhi-
 beo commonitiones. quoniam quidem pastoralis
 meae disciplina lex est. & gaudere in prosperis
 acerbis. uis & tristari uobiscum pariter in ad-
 uersis. **Q**uid uero uos qui potestatis praeside-
 tis. iam etiam mihi ad uos sermo conuertitur.
 qui anolum inaequales quidam uideri. ut sub-
 iectas quidam leges ac disciplinam oboedien-
 tiae doceam. uestra uero uel potentiae ceda-
 mur. ne uiamus ea libertate. qua christi nobis uia
 in ecclesiis dedit. **A**ut certe illis quidem
 magis consulere quos monemus. **U**os autem
 magis dispicere ac negligere uideamur.
Quorum uisq. ^{tanto} maiorem curam habere dignum est.
 quanto ad multorum praesentem pericula.
 siquid errat auos. & rursum multorum salutem uisq. consu-

litur in quibus uos iusticie & clementie
exterioris tenaces. Quid ergo dicatur putat
ne patimini ut ueris agam uobiscum susci-
piat ne libertatem uerbi & libenter accipi-
tur. qd lex xpi sacerdotali uos nostris subicit
potestati atq; iustis tribunalib; subdit. Dedit
enim & nobis potestatem dedit principatu
multo perfectiorem principatib; uris. aut
numquid iustum uobis iudicet cedat spi-
ritu si a terrenis caelestia superent. si diui-
nis praefertant humana. Sed patienter
quaeso accipite libertatem nr̄am; sciote ouem
eē gregis mei xpo mihi summo pastore ad
numeratam & a sco spū consignatam; sciote
inter sacra altaria cum ueneratione subici-
maximib; sacerdotis. sciote beate trinitatis
cultum fidem quidem tua sed nra praedica-
tione seruare. sciote ex eodem lumine quo
nos in luminari. & ideo breuis quidem mihi
actus sed liber est sermo. Xpo conregnas. immo
in xpi regno quae sunt humana dispensas; ab
illo tibi in homines uita uenia. & potestas
mortis indulta est. & gladius tibi datus est
non tam ut opereris. quam ut commineris;

Quem uanum uelut depositum quoddam in cru-
 entum & in pollutum restituit commendatum.
Imagis est in te di. non solum illa que ab homi-
 nibus habet in corde. uerum & haec que ate-
 riam manibus ministrat; hic tibi commissae
 dispensatio. sed dispensationis fructus ac
 merces alibi te expectat. in illo loco ad quem
 omnes pergunt. cum in huius uitae siue carcere.
 siue stadia. siue umbra parum aliquid luse-
 rimus; **M**emento semper quod una tibi natura est
 eademque substantia cum omnibus qui tibi sub-
 iecti sunt. Tutamen animo esto cum deo. non
 tam dominari te mundo. quam dominari
 tibi christum gloriaris. nulla tibi sit societas ad
 diaboli mala. **O**derunt semper tyrannos.
 legitimi principes. Ille tyrannus fuit. ab
 initio. & in conspectu domini omnipotentis re-
 bellauit. Ille homicida fuit ab initio. Ille
 primum hominem per perjuriam nonem
 deceptum in has uitae miseras exulem dedit.
 & mortem quam deus non fecerat. pro peccatum
 ille primus inuenit. **T**u autem o homo deus me-
 mento a quo factus es. & quo inuitaris. quan-
 tum tibi presertim est. & quantum bene

ficudo debitor es. qui tibi dedit legem. ut
suis dare leges. qui tibi dedit proph&as.
ut & dñm agnoscas. & futura speres. & imi-
tari possis clementiam dñi. **I**n hoc enim
præcipue in se homo diuinitatis imaginem
portat. in quo potest facere bene. **P**ossibile
tibi est fieri dñm. si tamen non elatione.
sed imitatione cupias fieri dñi. Alii ad hoc
ueniunt ut videntes omnia bona sua. & paupe-
ribus progant. Alii membra sua mortifican-
ter quaesunt sup terram. ppter xpm mundo se-
crucifigentes. Alii dñi filios uouent. non enim
dubito qd notum tibi sit abrahæ sacrificium.
qui promptus unicum obtulit dño. quam eum
prius suscepit ad dñm. At tamen nihil horum ex-
p&im. sed p his omnibus. clementia uere
& misericordia erga subiectos quibus delectat
dñs. magis quam omnibus cæteris. **H**oc munus
proprium offer dño. hoc sit oblatio tua. in ma-
culata. p quam erga te quoq; similimodo pro-
cans clementiam dñi. miscet tibi mansuetu-
dinem. tempera spe minas. multa & benigni-
tate correctasunt. erubescere solent homines
a pte bonos p p̄uipes innotauisse delicti.

certe semel quis misericordiam consecutus.
 quo uti oportet peccabit. quod & iam si fiat.
 nequaquam tamen impediatur a liberalitate
 pro animos homo uere cunctus. neq. ceteris
 aditum miserationis excludat. ingratus pa
 tientiae & mansuetudinis bonum. nec tem
 pus immutat. nec potentia inutilis. nec neces
 sitas rumpat. nec insolentia exulceret. nec
 malorum hominum inprobitas defixiget.

Sursum semper respicendo misericordiam fenerare.
 quis unquam penituit. quidam aliquid commi
 dabit. Apud quem cum multo fenore fit
 retributio commendata. Reddit enim bona
 non haec quae nos ita sunt. sed pistis illa quae
 sua sunt. nisi si forte & iam in presenti aliquos
 remuneret. dum ceteros ad simile opus pica
 us orat. Adhuc parum & mundus iste p
 transit. & tabernaculum hoc soluitur.

Redimamus ergo tempus & per haec quae praeterie
 unt. illa quae permanent comparem. unus
 quisque noster in peccatis. & terra haec multa
 nobis debita contrahit. indulgeam ergo. ut
 indulgeat nobis. remittam ut remittat nobis.
Vides quomodo in euangelio debitor quidam offerit.

multorum talentorum. quicum ab uno &
clementissimo dō indulgentiā fuisse debita
consecutus. quod adeptus fuerat in magno.
ipse non prestabat in minimo. pro quo in
dignatus pater familias. quid fecerit filio.
Verum tamen expedit omni homini. miseri
cordia preuenire iudicium; Arbitror exo
ratum te optime principum. atq. utinam
facias nos addere. & iam clementissime. pote
rat fieri ut totius urbs huius magnae. populus
prosterneret. Cum sacerdotibus pariter ac
senioribus & omnibus ueneranda canitiae.
quam puto & iam angelos uereri cum his in
quam sacerdotibus; pro quos creditis uota suppli
cationesq. uestras ad cornua caelestis altaris
inponi; sed puto sufficere haec. aut adhuc
maius aliquid temptabim. audere enim
me cogit dolor. ipsum tibi adhibeo xpm.
qui semet ipsum exinanuit. ut nobis homi
nibus loqueretur. ipsius impassibilis tibi adhibeo
passiones. offero tibi ad intercessionem cru
cem eius & clauos. quibus sacrosanctē confixit manū.
sanguinē quem pro totius mundi salute profudit.
sepulturā resurrectionem. atq. ascensionē

eius ad celos. Adhibeo tibi istud altare ad
 quod communiter omnes accedunt in quo typus
 salutis nostrae hoc ipso ostendit quoniam deprecor
 celebrari. **E**cce cum adhibeo admittendum
 etiam sacris sancta illa mysteria. per quae uir-
 tutibus caelestibus sociamur. & quam unum
 horum sufficeret pro omnibus. tamen his dano-
 bus & tibi gratiam & uniuersae ecclesiae
 quae in domo tua est. & uenerando huic con-
 uentui. qui nobiscum pariter supplicat
 & iam si nobis concedat uerbi ministerium.
 uel gratiam praerogatiua. uel priuilegio sa-
 cerdotis. **T**u ergo qui pro salute omnium
 nunquam uinceris. in hoc solo patere te
 nunc uincas. & nihil hominum uince dem-
 tia. **E**cce quantos obtuli tibi patronos & ad-
 uocatos supplicationis meae in conspectu
 dei. & sanctorum angelorum & regni caelorum.
 honora fidem meam. quam & sequeris. &
 ueneraris. quam ego credidi & quae mihi
 credita est. ut tua fides maioribus & per-
 fectioribus honore & adlo. **I**n summa autem
 rerum. habes & tu in celo dominum qui talis est
 erga te iudex. qualis & tu exiteris erga eos

quos iudicas. a quo om̄s & in presenti
& in futuro. misericordiam speram̄.
p̄ xp̄m dñm nr̄m uiuentem secum. &
regnantem cum sc̄o sp̄u in sc̄ta sc̄toꝝ. am̄.
expl̄ dicta de hieremia presen

te in imperatore. Incipit de re
Lconciliatione & unitate mo
Lingua nostram. Nachorua
soluit a la ḡritas. & hominẽm legem
contempnũ. propter sc̄a sp̄i legem.
ne cedim̄ cuiquam. sed pacis iam uer
ba p̄ferim̄. antehoc dum aduersum
se membra certarent. dum sc̄m & uene
rabile corpus xp̄i diuider̄ & sc̄nde
r̄ in partes. cum paene ossa n̄ra dispa
essent secus infernũ & uelut crassitudo
terre arat̄ pessimo disrupta sulcis p̄f
fundiorib; sc̄nd̄ r̄c̄ur. cum in diuisibi
le & insecabilem tunicam xp̄i. quae
desup fuerat contexta p̄ totum disruptens
inimicus & sc̄ndens hoc nobis ministris
agere p̄ualuisse. quod p̄ illos facere non
potuit qui cruce fixerant xp̄m. cum in quã
h̄c ita essent. tunc ego posui custodiam